

Škála výcviku a její využití pro rozhodčí

Drezurní rozhodčí mají obecně dvě hlavní funkce:

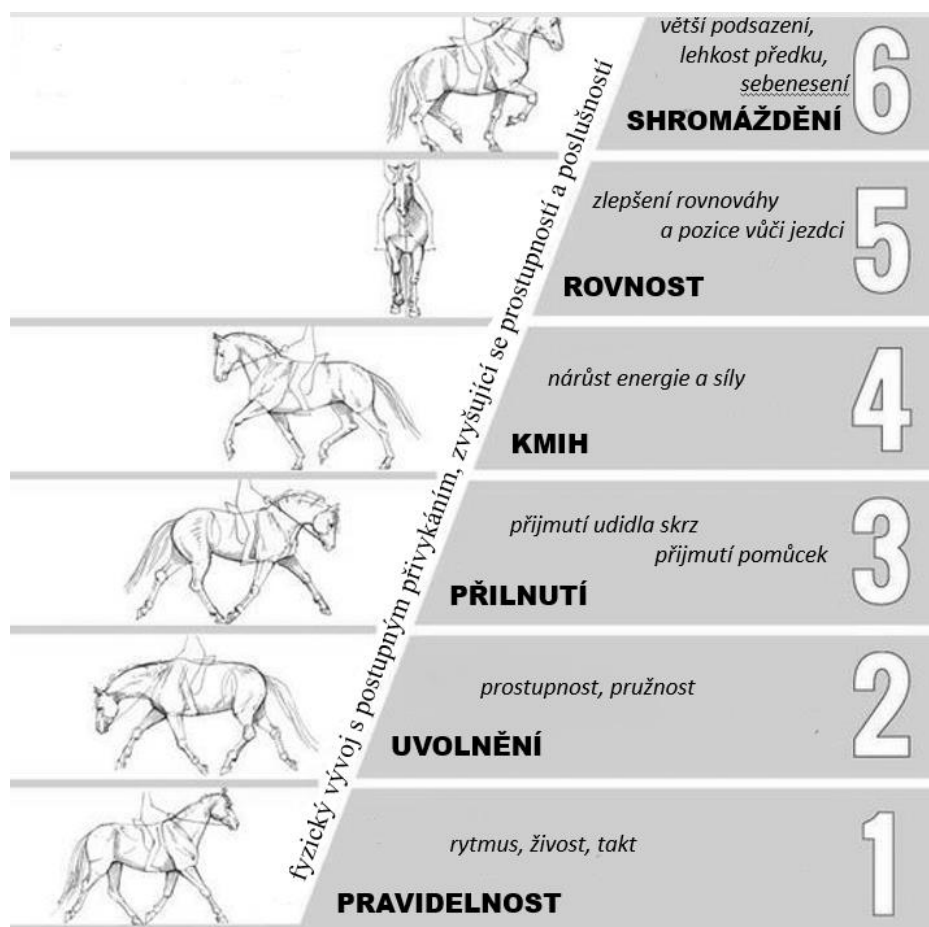
- Kontrolovat, ovlivňovat a zajišťovat správný výcvik a prezentaci drezurního koně, vždy s ohledem na blaho koně, a to dodržováním pravidel FEI, Drezurní příručky a popisů v Příručce, zejména "Škály výcviku".
- Rozhodnout o pořadí v úloze udělením známek (v kombinaci s užitečnými poznámkami a vysvětleními).

Rozhodčí musí ihned rozpoznat, jestli je Škála výcviku správně dodržována.

Kromě Škály výcviku je třeba zohlednit i další kritéria, jako jsou:

- Harmonie mezi jezdcem a koněm
- Technické chyby jakéhokoli druhu
- Správnost linií / přesnost v písmenech

ŠKÁLA VÝCVIKU

1. Rytmus: Pravidelnost chodů je pro drezuru zásadní.

Krok:

- Kráčivý chod ve čtyřdobém rytmu, nohy koně následují jedna druhou. Postavení stejnostranných párů nohou do "V" musí být jasně rozpoznatelné.
- Nemá fázi vznosu!
- Shromážděný, střední, prodloužený, volný krok na dlouhé otěži

Chyby: Ztráta rytmu

- Stejnostranný pár nohou se stále více posouvá do rovnoběžky, až se dostane téměř do laterálního pohybu.
- Mezi správným čtyřdobým a téměř laterálním dvoudobým taktem je možné vidět mnoho úrovní.
- "Krátký - dlouhý" je také považován za ztrátu rytmu.

Pokyny pro hodnocení kroku:

- Pokud je krok zjevně laterální nebo „krátký-dlouhý“ na značnou vzdálenost, nemůže nikdy získat dostatečnou známku (< 5).
- Pokud krok ztratí rytmus jen mírně nebo dočasně - např. v obrazech a rozích nebo po přechodech – musí rozhodčí známku za tento krok přiměřeně snížit.
- Pokud v důsledku napětí nepředvede téměř žádný krok, musí být známka za krok velmi nízká (< 3).
- Ztráta rytmu ve cviku - např. v krokové piruetě nebo v jednoduché změně cvalu – vede ke snížení známky za samotný cvik, ale nezohledňuje se ve známce za shromážděný krok.

Kromě toho musí dobrý krok vykazovat aktivitu, dobrou aktivitu hlezen, pružnost hřbetu, uvolněnost a volnost plecí, Vyklenutí krku a překračování zadních kopyt přes stopy předních je podle stupně shromáždění.

Klus:

- Dvoudobý rytmus, každý diagonální pár nohou se pohybuje současně s momentem (fází) vznosu.
- Pracovní klus, prodloužení kroků, shromážděný, střední, prodloužený klus.

Chyby: Ztráta rytmu

- Kulhání
- Nepravidelnost
- Krátká ztráta rovnováhy
 - předvedení přes schopnost koně, klopýtnutí
 - chybí kadence nebo se objevují pasážové kroky

Pokyny pro hodnocení klusu:

- Jasné kulhání: okamžité vyloučení → WELFARE (nevylučovat, pokud je kůň nečistý pouze ve stranových pracech!).
- Krátká ztráta rovnováhy v rámci cviku - např. v polovičním překroku – nižší známka za daný cvik.

Kromě toho musí dobrý klus vykazovat kmih + podsazení, pružnost hřbetu + pružnost kroků, kadenci, rovnováhu, sebenesení, tendenci „do kopce“. Postavení krku a překračování závisí na stupni shromáždění.

Cval:

- Cval je skákavý chod v jasném třídobém rytmu s momentem (fází) vznosu.
- Cval by měl být na obě ruce stejný.
- Prodloužení skoků, pracovní, shromážděný, střední, prodloužený cval.

Chyby: Ztráta rytmu

- Nedostatečná skákavost, "valivý" cval na předku bez fáze vznosu, uspěchaný nebo "šplhající" (jakoby zpomalený pohyb s mácháním předních nohou do vzduchu).
- Pokud se v diagonální fázi přední noha dotkne země dříve než diagonální zadní noha, kůň vykazuje nesprávný 4 dobový rytmus, což často vede k tendenci „z kopce“ a/nebo ke křivosti.

Pokyny pro hodnocení cvalu:

- Chybí cvalový rytmus po většinu cviku: Není možné získat uspokojivou známku za tyto cviky ve cvalu (< 6)
- Chybějící rytmus v některých částech cviku (např. před/po piruetě): přiměřená srážka.

Kromě toho musí rozhodčí sledovat kmih + podsazení, pružnost hřbetu + elasticitu skoků, kadenci, rovnováhu + udržení tempa, sebenesení + tendenci „do kopce“, rovnost, vyváženost cvalu na obě ruce. Délka skoků závisí na stupni shromáždění.

Pravidelnost chodů je hlavním kritériem na všech úrovních a musí být kontrolována jako první!!!

2. **Uvolnění:** Kůň se musí pohybovat ve všech třech základních krocích bez jakéhokoli napětí.

Fyzická pružnost:

- Týl/krk: Pružný, oboustranně ohebný
- Hřbet: Pružná, houpavá, jezdec může pohodlně sedět.
- Ocas: Uvolněný, ne příliš vysoko ani příliš nízko nesený, nešvihající, rovný.
- Klouby: Pružný, hladký krok, bez napětí, kůň téměř není slyšet.

Mentální pružnost:

- Měkké rytmické dýchání
- Uši, oči, výraz: Vypadá kůň jako spokojený sportovec, bez úzkosti?

Chyby:

- Nervózní, napjatý, neposlušný,
- Ztuhlý v týle, krku a horní linii.
- Záda nepružní, jsou ztuhlá
- Rozzlobeně švihá ocasem
- Uši vždy vzadu, velmi nešťastná výraz koně
- Trvalé skřípání zubů zuřivým způsobem

Pokyny pro hodnocení uvolnění:

Zřejmý nedostatek uvolnění musí výrazně snížit známky za příslušný cvik (příslušné cviky). Pokud se tyto nedostatky projeví opakovaně, musí být snížena i známka za celkový dojem.

3. **Přilnutí:** Správné přilnutí je měkké a stabilní spojení mezi rukou jezdce a hubou koně, kterého lze dosáhnout pouze tehdy, je-li kůň zcela uvolněný a pružný.

Jak poznat dobré přilnutí:

- Kůň kráčí dopředu do udidla s rovným a pružným týlem.
- Huba je zavřená a klidná, kůň přežvykuje na udidle
- Týl je nejvyšší bod, linie nosu je před kolmicí; v nejvyšším shromáždění na kolmicí.
- Kůň musí vždy sledovat ruku jezdce a odpovídajícím způsobem prodlužovat rámeček ve středních a prodloužených chodech

Chyby:

- Velmi otevřená huba, nepřijímá udidlo
- Jazyk nad udidlem, vytažený nahoru, mírně viditelný
- Jazyk zřetelně vyplazený na jednu stranu
- Kůň jde proti ruce, nad otěží
- Linie nosu trvale za kolmicí
- Příliš ohnutý krk (krátký v krku, příliš hluboko), zborcený v týle
- Kůň je obecně příliš krátký a napjatý v krku
- Neklidné házení hlavou nahoru a dolů

Pokyny pro hodnocení přilnutí:

- Pokud kůň projevuje silný odpor proti ruce jezdce a/nebo je trvale nad otěží nebo se silně opírá o udidlo, čímž zcela ztrácí kmih, musí být známka za příslušný cvik(y) nižší než (< 5).
- Pokud kůň zůstává zřetelně za udidlem/je příliš krátký v krku, nemůže být známka za cvik uspokojivá (< 6).
- Pokud je jazyk nad udidlem a/nebo mu visí z huby: známka nesmí být vyšší než 5 - kdykoli je rozhodčím jazyk viditelný.
- Pokud je jazyk vytažený nahoru a huba široce otevřená, neměla by být známka vyšší než 5.
- Pokud je jazyk mírně viditelný do strany nebo pod přední částí huby: Snížení o 0,5 až 1 bod za cvik

Pokud je kůň za kolmicí jen na krátký okamžik, např. při přechodu, aniž by byl blokoval pohyb zadníma nohama, a aniž by kladl odpor rukám sportovce, bude známka za tento cvik jen mírně snížena.

4. **Kmih:** Kmih je přenos energie, která vzniká v zadních končetinách, prostřednictvím pružného a houpavého hřbetu do atletického silného pohybu s jasnou tendencí „do kopce“. Kmih je možný sledovat pouze při pohybu klusem/cvalem.

Jak rozpoznat kmih:

- Kůň se pohybuje ochotně vpřed s energií, zapojením zadních končetin a aktivně ohnutými hlezny, přičemž získává výraz v chodech.
- Zadní končetiny musí šlapat dopředu pod tělo.
- Houpavá, pružná záda
- Prostor v prodlouženích je zvětšený, jasné překračování, beze změny tempa
- Zvýšení pružnosti kroků/skoků, fáze vznosu je při shromáždění zvýrazněná, což vede k odlehčení předku

Chyby:

- Tahání zadních končetin, nedostatečná aktivita, téměř zpomalený pohyb, nesprávné "pasážové" kroky.
- Hlezenní klouby pracují pouze směrem nahoru, nikoli dopředu
- Ztuhlá záda
- Ploché nebo uspěchané prodloužení, omezený prostor bez pružnosti a tendence „do kopce“
- Změna nebo ztráta kadence

Pokyny pro hodnocení kmihu:

- Pokud se prodloužení projevují jako ploché a/nebo uspěchané kroky bez pružnosti a tendence „do kopce“.
- Pokud shromáždění postrádá energii a podsazení zezadu, ale je nesprávně chápán jako "pomalý pohyb" nebo jako "pasážový" pohyb.
- Pokud je kůň napjatý v hřbetě musí být známka za cviky zřetelně snížena a známka za celkový dojem je také negativně ovlivněna.

Kromě toho lze vysoké známky v prodlouženích dát pouze když:

- rozdíl mezi středním a prodlouženým chodem musí být jasně rozpoznatelný,
- přechody musí být jasně definované, aktivní, vyvážené, udržující rytmus a s tendencí „do kopce“.

5. Rovnost/Ohnutí: Narovnění koně znamená udržovat ho zdravého tím, že působilte proti jeho přirozené křivosti.

Jak kontrolovat rovnost:

- Kůň je schopen se pohybovat na obě ruce po jedné stopě, na rovných a zakřivených liniích (malé kruhy).
- Kůň je schopen se rovnoměrně ohnout na obě ruce.
- Kůň zatěžuje zadní nohy stejnou měrou
- Kontakt je rovnoměrný a stabilní na obě ruce.

Chyby:

- Kůň se nedá udržet rovně
- Kůň zůstává na jedné straně strnulý, neohýbá se na zakřivených liniích / v rozích.
- Vykazuje trvale vydávání zádě
- Kůň se není schopen ohýbat při stranových pracech

Pokyny pro hodnocení rovnosti/ohybu:

- Pokud se kůň neohýbá v obrazech a pokud jeho zadní nohy nesledují stopu předních nohou,
- Pokud kůň není zřetelně ohnutý při stranových pohybech (dovnitř plec, poloviční překrok, traver, renver, piruety)
- pokud kůň vypadává vnější zadní nohou, musí být známka za příslušné cviky výrazně snížena.

Pro získání dobré známky za cik-cak poloviční překroky musí být kůň navíc rovnoměrně a symetricky ohnutý na obě strany a musí předvést přesně požadovaný počet metrů do strany/počet skoků.

6. **Shromáždění:** Cílem shromáždění je rozvíjet a zlepšovat rovnováhu koně. Posuvná síla se stále více přenáší na sílu nosnou → těžiště se posouvá více dozadu → tendence „do kopce“, odlehčení předku.
- Nejvyšší stupeň shromáždění je nutný při piaffě, pasáži a piruetách v cvalu. Pro správné shromáždění musí být splněna všechna předchozí kritéria "Škály výcviku".

Jak kontrolovat shromáždění:

- Pánevní končetiny jsou stále více ohnuté, zadní končetiny nesou větší váhu.
- Zlepšení vlastní jízdy a rovnováhy
- Krk je zvednutý a klenutý - souvisí se stupněm sběru. Nejvyšším bodem je krk
- Kůň působí dojem, že se pohybuje do kopce.
- Kroky se zkracují, ale aktivita a impuls jsou trvalé.
- Zlepšila se kvalita kroků

Chyby:

- Pánevní končetiny nejsou podsazené, záď zůstává vysoko.
- Nedostatek sebenesení a rovnováhy, tendence „z kopce“
- Horní linie je dlouhá a plochá, kůň se snaží udržet rovnováhu pomocí krku.
- Kůň se opře o udidlo
- Kroky a skoky nejsou zvýšené, ale krátké a strnulé.
- Pokud se zadní nohy příliš podkračují, kůň zkrátí širší opěrnou základnu a tím vážne pohyb - např. při piaffě s úzkou základnou.

Pokyny pro hodnocení shromáždění:

- Pokud kůň nevykazuje žádné z požadovaných kritérií pro shromážděný pohyb, není možné za daný cvik udělit dostatečnou známku.
- Aby mohl rozhodčí udělit vysokou známku, musí mít dojem, že všechny cviky jsou provedeny bez námahy.
- Kůň by neměl potřebovat viditelnou podporu jezdce, všechny pomůcky by měly být naprosto neviditelné. I ty nejobtížnější cviky musí působit dojem nejvyšší lehkosti.

Celkový dojem: Ve známce pro celkový dojem by mělo být zahrnuto:

- Plynulost předvedení - celkový dojem z celého předvedení, spolupráce koně a jezdce, splnění všech aspektů škály výcviku podle úrovně úlohy.
- Sed a pozice jezdce - dobře vyvážený, pružný, hluboko ve středu sedla, hladce absorbující pohyb koně, pružná stehna s pevnými a dobře nataženými nohama, horní část těla vysoká a pružná, ruce nesené pevně u sebe s palcem jako nejvyšším bodem., kontakt nezávislý na sedu jezdce, diskrétní a účinné působení pomůcek, neviditelný způsob komunikace mezi jezdce a koněm, účinnost pomůcek jezdce, které vedou k přesnému provedení požadovaných cviků, schopnost citlivé přípravy všech cviků

Největší povinností a odpovědností drezurního rozhodčího je zjistit, zda je kůň správně vycvičen a zda je předveden způsobem, který je ke koni přátelský a harmonický.

Katrina Wüst 2024 (volný překlad Simona Fialová)

Tento výklad si nečiní nárok na to, aby obsahoval všechny podrobnosti o posuzování drezurních úloh.